LATIJN IN ROTTERDAM

Correcties en aanvullingen

door DRS. N. VAN DER BLOM

DE mededeling van mejuffrouw B. Geers [1]) te Doorn, oud-secretaresse van mr. Zimmerman, dat deze het is geweest, die de Latijnse spreuken in en aan het Raadhuis heeft bedacht en samengesteld in overleg met professor J. J. Hartman [2]), kan worden aangevuld met gegevens uit de rede van de burgemeester ter opening van het Raadhuis op 4 september 1920. Mr. Zimmerman noemde daar nl. als auteur van de spreuk op de tafel van de voorzitter in de raadszaal professor Hartman, en als de maker van het distichon in de koffiekamer dr. E. Bessem. Mr. Zimmerman zal dus wel de overige moderne spreuken hebben vervaardigd.

Op de samenwerking tussen de beide latinisten Zimmerman en Hartman wijst ook het feuilleton in de N.R.Ct. van 28 december 1920 „Eén preek over meer dan één tekst" [3]). Hartman behandelt daar zeven spreuken, (waaronder zijn eigen vers), die Zimmerman hem ter bespreking had toegezonden [4]). Uit het feuilleton neem ik over de vertaling van QUID LEGES SINE MORIBUS ET FIDES SINE OPERIBUS, daar deze van de mijne [5]) verschilt voor wat het tweede deel betreft. „Wat baten wetten die buiten het innerlijk leven der menschen omgaat, wat het geschonken vertrouwen zoo 't niet uit daden blijkt." Ten aanzien van dit tweede deel merkt Hartman op: „(dit) had kunnen weggelaten worden. 't Is nog eens weer over 'werken, werken, vroeg en laat, heilge plicht van het leven'. Men kan 't zich ook *te* druk maken." Typisch Hartman; zoals trouwens het gehele stuk!

De vertaling van eenzelfde Latijnse tekst door mr. Zimmerman en professor Hartman, waarover mejuffrouw Geers mij schreef [6]), vond ik in Hartman's „Honderd jaar geestelijk leven in den Romeinschen keizertijd", Leiden 1918, p. 51–57. De tekst is de beroemde brief van Plinius de Jongere aan keizer Trajanus over de Christenen, samen met het keizerlijk antwoord. (Plinius Secundus, Epistulae X, 96 en 97). Zimmerman's vertaling was oorspronkelijk verschenen in „De Rotterdamsche Kerkbode". Hartman